

Thomas Meyer

Pre sto godina:

RUDOLF ŠTAJNER OTVARA U ŠTOKHOLMU PREDAVANJA O POVRATKU HRISTA U ETERSKOM

Ko se previše plaši da će pogrešiti,
taj ne može biti borac za istinu.
Rudolf Štajner

12. januara 2010. bilo je tačno u dan sto godina, od kada je Rudolf Štajner *prvi put* pred članovima tadašnjeg Teozofskog društva ukazao na činjenicu skorog ponovnog pojavljivanja Hrista u eterskom. Vredni pažnje su mesto i tačan momenat ove objave. Ona se desila u Štokholmu, u toku jednog niza predavanja o *Jevangelju po Jovanu*, no očigledno da nije bila predviđena kao ovaj u međuvremenu publikovani ciklus¹. Otuda neobično vreme: pola 6 popodne, kao što se može videti iz hronike Štajnerovog života od K. Lindberga².

O ovoj prvoj objavi predstajećeg najvažnijeg događaja 20. stoleća postoji samo nekoliko dosad neobjavljenih zabeleški Marije fon Sivers od 12. januara 1910. Ovde objavljujemo deo tih zabeleški uz prijateljsku dozvolu Uprave za ostavštinu Rudolfa Štajnera:

3000. god. pre Hrista počinje Kali Yuga, traje do 1899.

Prelazno vreme

1933. – ponovo će se pojaviti ljudi sa vidovitim sposobnostima, koje će se razviti na prirodan način.

U trenutku, kome idemo u susret, moraju biti zadovoljene te klijajuće vidovite sposobnosti, tj. mora se iskusiti šta bi ljudi sa njima trebalo da započnu.

„Ja sam sa vama u sve dane do završetka sveta.“ Hrist će se pojaviti u eterskom obliku. Fizički Hrist je postao duh naše Zemlje – to je bilo središte, Hipomohlion našeg zemaljskog razvoja.

5. pisanje Apokalipse³: „Ako li ne budeš bdio, doći će ti kao lopov, i nećeš znati u koji čas će doći na te.“

Čovečanstva ima 2500 godina da ponovo razvije vidovite darove. Oko 1933. god. jevangelja moraju da budu spoznata u svom spiritualnom smislu tako što su pripremajući delovala za Hrista. Inače će za duše biti učinjeno beskrajno zlo.

Oko 1933. će biti nekih poslenika crno-magiskih škola, koji će na pogrešan način objavljivati fizičkog Hrista.

Hrist je svaki put, kada on treba da bude vidljiv, upravo vidljiv za druge sposobnosti.

U Štokholmu dakle Štajner tri puta ukazuje na 1933. godinu kao trenutak od kada će se tokom više godina odigrati duhovno ponovno pojavljivanje Hrista.

U kasnijim predavanjima (pogledaj ICD 118, Wort 2007. prim. prev.) takođe se navode godine 1930. do 1934.

Ovaj štokholmski govor otvara veliki niz predavanja na istu temu, koja se provlače kroz 1910. godinu. U avgustu te godine dolazi to čak u dramskoj formi na scenu: U prvoj misterijskoj drami *Dveri posvećenja* govori vidovita Teodora o predstojećem povratku Hrista u eterskom i ukazuje takođe na jednog učitelja tog događaja, koji deluje nezavisno od Benediktusa (*duhovni učitelj iz drame koji ima svoj krug učenika*).

Šta je postojalo ovde, pa je Rudolf Štajner, kao tadašnji generalni sekretar nemačke sekcije Teozofskog društva sasvim iznenada pre osmog večernjeg predavanja štokholmskog Jovanovog-ciklusa, u jednom potpuno neuobičajenom trenutku i kao improvizujući, stavio pred teozofske slušaoce tu činjenicu ponovnog pojavljivanja Hrista u *eterskom* obliku?

Delo spiritualnog izravnjanja

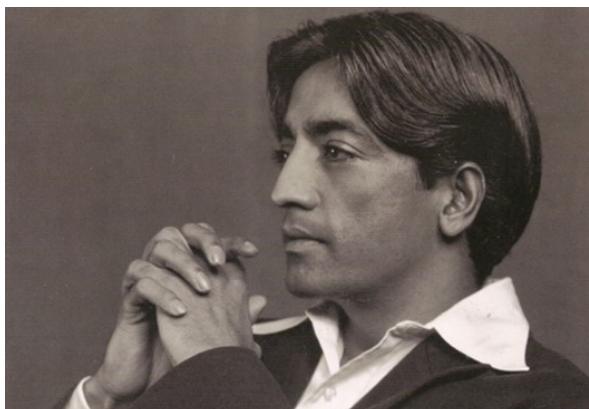
Odgovor se dobija samo indirektno. Da bismo ga pronašli, moramo usmeriti pogled na tadašnju situaciju u *celokupnom* Teozofskom društvu (Td). Posle početno harmoničnog zajedničkog delovanja sa predsednicom (Td) Ani Besant, duhovni putevi Štajnera i Besantove se od 1907. sve više i više razdvajaju. I doduše razdvajaju se ovi putevi po pitanju Hristovog suštastva i značenja Misterije na Golgoti. Dok je Štajner bio u stanju da pored svetsko-istorijske činjenice na Golgoti potpuno vrednuje i značenje Bude i njegovog postojanja u vezi sa dvanaest bodisatvi, Besantova je bila sve više pod uticajem orientalnih struja i nije došla do odgovarajućeg priznavanja Hristove misije. Da, pojmovi Hrista i bodisatvi, štaviše i dolazećeg Bude (Maitreja Buda) ulili su se kod nje jedni u druge. Tome je pridošla sve jača tendencija da se prihvati jedno fizičko ponovno utelovljenje ovog dolazećeg Budinog suštastva koje je takođe nazvano „Hristos“ i da se ono iščekuje. Ova tendencija je posle kongresa u Budimpešti 1909. postajala sve jača. Merodavno za to bilo je takođe delovanje Čarlsa Lidbitera, jedne ličnosti koja je radila sa okultno-fizičkim sposobnostima, a nalazila se u neposrednom okruženju Besantove. Još u prvom izdanju svog dela „Teozofija“ Štajner ukazuje na spise Besantove kao i Lidbitera priznavajući ih. Ali, on je prodorno savetovao Ani Besant da radi na obrazovanju mentalnih sposobnosti kao npr. na mišljenju slobodnom od čulnosti, koje joj je nedostajalo.

Godine 1909. Lidbiter je u Indiji otkrio dečaka Krišnamurtija, na čijoj auri je, kako je mislio, prepoznao jednu ličnost izuzetne duhovne veličine. Nije trajalo dugo, i za njega je bilo sigurno: Ovaj hindu dečak je bio odabran od „Lorda Maitreje“ za njegovo zemaljsko vozilo.

10. januara 1910. počinje posvećenje Krišnamurtija koje je vodio Lidbiter. Obojica su se zaključali u spavaću sobu gospođe Besant u Adjaru, dok je sama Besantova *astralno* iz daljine pratila ceremoniju. Lidbiter je legao na pod, dok je Krišnamurti legao na krevet gospođe Besant. Počelo je astralno putovanje ka „kući Majstora“ (zvanog Kutumi), koji je sad preuzeo Krišnamurtijevo posvećenje i usmerio ga ka kući Lorda Maitreje, u kojoj su se nalazili još mnogi drugi Majstori.

Prema Krišnamurtijevom vlastitom zapisu „okrenuo se Maitreja u pravcu Šambale i viknuo: 'Čnim li ovo, o Gospode života i svetlosti, u tvoje Ime i za

tebe?’ Istovremeno se podigla velika srebrna zvezda iznad njegove glave (...) I Lord Maitreja me je pozvao i oslovio me istinskim imenom moga Ja i položio mi šaku na glavu i rekao: ’U ime Jednog inicijatora, čija zvezda sija nad nama, primam te u bratstvo večnog života; pobrini se za to da budeš dostojan i koristan član. Ti si sada zauvek u sigurnosti, jer si stupio u struju; gledaj da uskoro dostigneš drugu obalu.’⁴ Ova ceremonija posvećenja trajala je tri dana i završila se 12. januara. Tog istog dana Besantova je pisala Lidbiteru, takoreći kao rezime fantazmagorije koju je ona pratila iz daljine, da se takvo šta prirodno ne može nazvati posvećenjem u pravom smislu: „*Dakle sigurno je da Lord Maitreja uzima u posed telo ovog dragog deteta*“.

Džidu Krišnamurti

Ovom rečenicom predsednica Teozofskog društva je došla do pogrešnog shvatanja nekog fizičkog povratka „Maitreje-Hrista“ i time stvorila „konačnu“ dogmu za celokupno Td. Bila je to izvesna krajnja tačka u višegodišnjem pogrešnom spiritualnim razvoju, koju je Štajner video.

U bilo kakvoj – svakako okultnoj – formi Štajner je morao biti „obavešten“ o ovom završnom komentaru Besantove od 12. januara 1910. u vezi trodnevne fantazmagorije.

On je bez oklevanja započeo delo duhovnog izravnjanja i još je u istom danu teozofima koji su posećivali njegov ciklus predavanja o Jevanđelju po Jovanu u Štokholmu ukazao na istinu o eterskom povratku Hrista. Izgleda da Rudolf Štajner nije ni tada a ni kasnije skrenuo pažnju na indijski povod svog nenajavljenog objašnjenja o eterskom događaju. Ovo je svakako moralno odmah da doveđe do oštре polemike unutar Društva.

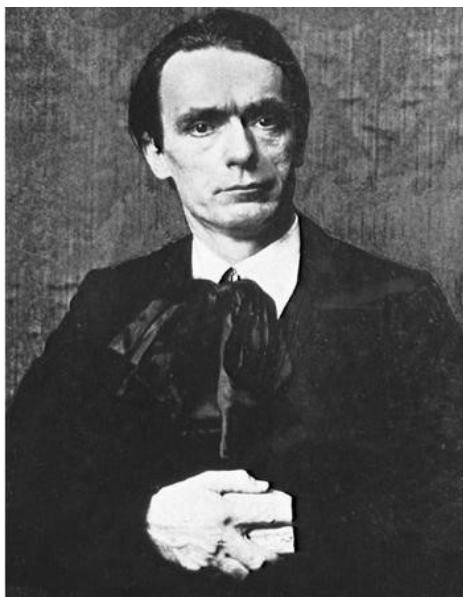
Poznato je da je zatim sledilo krajem 1911. obrazovanje reda „Zvezda istoka“ koji je podržavao ovo netačno Hristovo utelovljenje, a koji sekretar nemačkog Td naravno nije mogao da prizna i primi u svoju sekciju, što je konačno 1912/13 dovelo do izbacivanja nemačke sekcije (koju je vodio Štajner) iz Td.

Jedan čudan, najpre zagonetan fenomen je to, koje su ličnosti nasele na ovu duhovnu fantazmagoriju. Poslednji nije bio ni Vilhelm Hube-Šlajden koji se zalagao za implantaciju reda zvezde u nemačku sekciju, a spadao je u najranije i najaktivnije Štajnerove saradnike u nemačkoj sekciji. U najkraćem vremenu proširio se međunarodni krug članova reda zvezde. Cepanje unutar Td nije se moglo sprečiti.

Istinita i pogrešna imaginacija

Razdvajanje od Td Rudolf Štajner nije doživeo samo kao tragiku, nego takođe kao pravo *oslobađanje* od dugo godina tolerisanih iluzija. To se vidi na dirljiv način iz uvodnih reči, koje je on izgovorio na početku haškog ciklusa predavanja (ICD 145) *Koju važnost ima čovekov okultni razvoj za njegove omotače (fizičko telo, etersko telo, astralno telo) i za njegovo Sopstvo?*⁵ Bio je to prvi ciklus predavanja pred članovima novo-osnovanog Antropozofskog društva. On se mora posmatrati na pozadini iskustava i celokupnih saznanja proživljenih u teozofskom vremenu: On sadrži grandioznu dijagnostiku spiritualnih iluzija i stranputica i daje istovremeno sredstvo duhovne terapije, da bi unutar Antropozofskog društva sprečio odgovarajuća pogrešna razvijanja. Toj dijagnozi pripadaju uputstva o teškoćama da se duhovne težnje oslobođe od *ličnih* taština, ambicija ili neistina, što je nemoguće postići bez volje za iskrenom samospoznajom. Mnoge imaginacije ili inspiracije bile su u teozofskoj fazi jako prožete takvim subjektivnim elementima. Svaki teozof koji je nešto držao do sebe, morao je posedovati sposobnost da predoči „pojavljivanje Majstora“ ili „okultne fenomene“. Iz tog razloga su izvodi Rudolfa Štajnera o „Majstorima mudrosti i harmonije osećaja“ sve više išli u pozadinu, već u toku njegovog delovanja unutar Td. Na to je stupilo divlje i beskrajno „istraživanje“ karne.⁶ Sa takvim „doživljajima“ i „istraživanjima“ bila je vršena prava zloupotreba. Iz takvih razloga Štajner je u haškom ciklusu postavio takoreći niz *paradigmatskih muster(obrazac)-imaginacija*, na kojima se svaki duhovni učenik, koji je ostao sloboden od „zvezdane zaraze“, mogao vaspitati u nelično-objektivnom saznavanju. Ove imaginacije se više ili manje nisu ticale ličnih prilika ili činjenica, nego bez ostatka opšte-ljudskih: Štajner brižljivo gradi po jednu imaginaciju o biću i spiritualnoj istoriji razvoja pravog fizičkog tela, eterskog tela, astralnog tela i Ja. U ovoj prilici on kao kontrast skreće pažnju na to, da imaginacije koje su prožete nečim ličnim razvijaju dva delovanja: 1. One deluju zarazno. 2. Ti koje je snašla zaraza postaju žrtve paralize zdravog ljudskog razuma. U pretposlednjem predavanju od 28. marta 1913. Štajner doslovno kaže sledeće:

„Uzmimo pak da u vidovitom razvoju dođe na opisani način do netačnih imaginacija, tada deluju ove netačne imaginaciju na izvestan način duševno zarazno.“ I sad sledi odlučno preciziranje, *kako* one deluju zarazno: „One deluju zarazno tako, da upravo gase zdrav ljudski razum i intelektualnost. One štete dakle u sasvim drugačijoj meri nego puko intelektualne budalaštine. Ako se otuda načini pokušaj, da se sve to što se zadobilo na polju okultizma prožme s formama običnog ljudskog razuma, tada se ispravno postupa. Ali, ako se imaginacije daju bez daljeg i ne traži se njihovo opravdanje na ovaj način (...), onda se u drugome obmanjuje baš ono, što je trebalo da se pokrene na odbijanje takvih imaginacija.“ (ICD 145)

Rudolf Štajner, 1910.

Takve zarazne imaginacije su se uprkos ovim principijelno-razjašnjavajućim haškim izvodima uvek iznova pojavljivale takođe unutar Antropozofskog društva i pokreta. Možemo se setiti misticizma oko Valentina Tomberga i njegovog (za druge R. Štajnerovog) tobožnjeg bodisatstva, na otkrivenja „Utešitelja“ ili na svakojaka navodna ponovna utelovljenja Štajnerovih učenika ili čak samog Štajnera. Time ništa nije rečeno protiv mogućnosti da u sadašnjosti stvarno dođe (ili je već došlo?) do ponovnog inkarniranja Štajnera ili učenika iz njegovog okruženja.

Duhovna nauka i mistika – metodska razlika

Razlikovanje ova *dva* radikalno različita puta, koji vode izvan uobičajene čulne svesti, Štajner je najbolje pojasnio u predavanju od 8. avgusta 1920. (ICD 199): Viši duhovno-naučni saznajni instrumenti imaginacije, inspiracije i intuicije mogu biti shvaćeni kao proizvodi preobražaja produhovljenih funkcija izvesnih viših čovekovih čula (ukupno 12). Ovde posebno dolaze u obzir čulo vida (imaginacija), čulo sluha (inspiracija), čulo pojmova i Ja-čulo (intuicija). Iz produhovljenja „donjih“ čula s druge strane (čiji spektar ide od čula života do čula mirisa) izviru doživljaji klasičnih *mističara* i njihovih modernih sledbenika. Naročito preobraženo čulo mirisa igra prominentnu ulogu kod mističara: „Ako se uzme mistika Taulera, Majstera Ekharta, tada se ima tako nešto od mirisa kako otprilike miriše rutvica, jedan opor, ali ne nesimpatičan miris.“

I principijelno karakterišući oba puta (napolje kroz viša čula i prema unutra kroz niža čula) Štajner kaže: „Ukratko, to frapirajuće (...) sastoji se u tome, da, ako se kroz čula udalji *napolje*, ulazi se u jedan viši svet, u jedan objektivan duhovni svet. Ako se spusti dole kroz mistiku (...) tada se ulazi u telesnost, u materijalnost (...) Kod *unutarnjeg* doživljavanja ulazi se (...) uvek u niže regije nego što su oni, koji se imaju u običnom životu. (...) Mistika je u potpunosti jedan produkt materijalnog, fizičkog sveta, ona je naime način,

kako ljudi hoće da prođu u duhovni svet, ali u stvari ostaju materijalistički, time što to, šta se nalazi ovde, zaista posmatraju kao materiju.“ A o miris-mističarima kaže se: „Da, oni su katkad loši materijalisti, oni osuđuju materiju, hoće da se uzdignu iznad materije, pošto je materija nešto toliko nisko, i oni se uzdižu iznad materije time što se unutarnje ugodno predaju delovanjima čula mirisa prema unutra.“ (8. 8. 1920, ICD 199)

Kao primer za to što je dobijeno na mističkom putu Štajner navodi „opisivanja višeg sveta u ezoterici islama“ kao i „opisivanja Devahana od gospodina Lidbitera“, u kojima se nude samo „dubleti (dvojni primerci) fizičkog sveta“.

Nešto pak sasvim slično može se u sadašnjosti kazati o brojnim opisima u knjigama *Judite fon Hale*.⁷

Zlo mirisati ili spoznati?

Probni tekst

„Nekoliko nedelja posle krštenja Gospoda srela su se na tlu Palestine u jednom gradiću imena Ašeklon na obali mora tri poslenika mračnih duhovnih moći – posvećenici u visoke crne misterije. Ostaje zagonetno to, kako su se tada ta tri čoveka, koji potiču iz tri veoma udaljene oblasti sveta, sreli u istom danu, inspirisani od one antihrvičanske moći, da bi izvršili jedno magijsko delo: kovanje klinova za pribijanje na krst.

Covek se može zgroziti pred činjenicom, koliko je planski izgrađem svaki detalj Misterije na Golgoti – kako sa jedne tako i sa druge strane. Ova tri muškarca bi mogli nekome da izgledaju kao tri nesveta kralja, koji su svi bili došli u Palestinu zbog predstojećeg Hristovog događaja, svakako iz najkobnijih razloga. Jedan od njih je došao iz današnje Indije, drugi iz Afrike i treći iz srednje Amerike. Svaki od njih doneo je sa sobom u Palestinu dve stvari: komad rude iz regiona iz kog je došao; i kvintesenciju svih crnomagijskih rituala iz svog regiona. U toj rudi bio je zatvoren arimanski element.

U jednoj peći na vatu ispod površine zemlje oni su u onoj noći prekretnice istopili rudu u jednu leguru. Tu su bile prisutne još tri persone iz Palestine, koje su donele gvožđe kao osnovni materijal.

Ta tri mračna kralja dodali su na to svoje legure-dodatke. Iz toga su bili izliveni klinovi. Oni su bili trouglasti (trobridni) – takoreći usmereni protiv Trojstva - i njihova kapa namerno nije bila sasvim simetrično okrugla. U toku procesa izrade oni su pustili – ovo je tada bilo moguće – da se njihove satanske snage uliju u tečnu rudu. Bilo je to, kao kada bi same reči postale tečne. I kada su ove tečne formule prodrlе u rudu, podigao se jedak gusti dim. Moglo se mirisati zlo. *Ma koliko to zvučalo strano – ipak je moguće mirisati zlo pomoću jednog posebnog organa. Ono ne miriše kao bilo šta materijalno, pošto nije vezano za nekog materijalnog nosača. Miriše se – kao kada se nešto može videti ili čuti na jedan diferenciran način – zlo po sebi. Te reči koje su rđavo mirisale postale su materijalne u otvrdлом metalu.*

Ti klinovi su napravljeni na poseban način: Jedan klin je sadržao veći deo one rude, koju je sa sobom doneo Amerikanac. Drugi klin je sadržao veći deo afričke, a treći veći deo indijske rude. Upravo su te klinove tačno tri godine

kasnije uzeli plaćenici, kao slučajno – oni ništa nisu znali o posebnosti ovih klinova – da bi Hrista zakucali na krst.

Kroz crno-magijiski ritual uvučena je u svaki od tri kлина soratska moć, koja je htela da izdejstvuje, da Bog Hrist u ljudskom Isusovom telu ne uđe u smrt, što znači da ne uđe u svoje zemaljsko rođenje, a time ne bi mogao da uvede iskupljenje čovečanstva, nego bi morao da ostane zarobljen u Isusovom telu na krstu. Nije trebalo da on dostigne svoje božansko delo, oživljavanje smrti, tako što klinovi zarobe božanski duh iskupljenja u mesu Isusa iz Nazareta, da bi na taj način on morao da uđe u smrt kao svi ljudi predhrišćanskog vremena i time potpadne pod uticaje Arimana. Ovim aktom je trebalo da Bog, koji je došao, da bi čovečanstvu prineo žrtvu, koju on sam nije potrebovaо, izgubi svoju božanstvenost, štaviše da se nikada više ne može proširiti do Svoje stvarne uzvišenosti i bezgraničnog prostora. Trebalo je da Otac izgubi Sina, a time i ljudski rod.

Kada je Hrist Isus bio zakucan na krst, bio je klin leve šake taj, koji se nalazio pod naročitim uticajem Indijca koji je došao sa istoka. Klin desne šake bio je taj, koji se nalazio pod zapadnim uticajem Amerikanca, i klin za stopala je bio pod uticajem Afrikanca koji je došao sa juga. U tri nebeska pravca je trebalo da Gospod bude razapet preko Zemlje u materijalnom smislu, tako da se Zemlja trebala dalje materijalizirati, a ne produhoviti.

Mi znamo da je snaga Hristove ljubavi bila veća od crne magije klinova. Ali, u onoj noći bio je iskovani još i četvrti klin. On je sadržao isti ideo od svake upotrebljene rude. Ja ne mogu da kažem šta se desilo s njim, ali s njim je iskovani jedan plan za budućnost, za povratak one moći, koja je služila nesvetim kraljevima.“ (iz knjige Judite fon Hale, „*Hrišćansko isklesati od drveta...*“ – Rudolf Štajner, Edit Merion i Hristova bista, Dornah 2007.)

Staro vino u novim mehovima?

Na mističkom putu kojim ide Judita fon Hale može se dakle mirisati i zlo, da, čak zlo po sebi(!), štaviše sa jednim „posebnim organom“. Kako se učenik *duhovne nauke* postavlja prema fenomenu zla, sa kojim ćemo mi ostati konfrontirani u celom daljem toku pete kulturne epohе. On se mora *učiti* da zlo pomoću imaginacije, inspiracije i intuicije sve jasnije i sigurnije *spoznaje!* Za to mu neće koristiti neki još toliko izvanredno obrazovan poseban organ mirisa.

Naravno da se može biti zadovoljan mističkim pristupom zlu. To je svakom pušteno na volju. Ali, ovaj pristup postulirati za jedan naročito visok, štaviše za jedan koji je ustanovljen na *duhovno-naučnom* putu, objektivno je neodrživo. Sadržaji koje je saopštila J. fon Hale razlikuju se po svom poreklu, utoliko što im se u osnovi nalazi gore karakterisana subjektivno-mistička forma doživljaja, samo malo od doživljaja vodećih teozofa, koji su izgradili Krišnamurti-bauk.

Povezivanje na duhovnu nauku je samo neko spoljašnje. Uplitanja duhovno-naučnih pojmove u mnogim njenim spisima ne mogu da zavaraju o metodološki sasvim drugačijem putu, koji vodi u subjektivno-nesigurno i na kojem su dobijeni sadržaji ovih otkrivenja.

Ako Judita fon Hale širi svoja otkrivenja pred zainteresovanom publikom, onda se tome naravno ni najmanje ne može prigovoriti.

Ako pak treba da se probudi privid, da njena „istraživanja“ nose duhovno-naučni karakter, kako to pre svega pokušavaju njene pristalice, i da dopune istraživanja Rudolfa Štajnera ili su čak sposobna da ih prošire, tada je to pokušaj, da se staro mistično-vizionarno vino prezentuje u mehovima sa potpisom „duhovna nauka“.

Ovi redovi nisu usmereni protiv persone Haleove ili njenog absolutnog prava na rezultate njenih mistično-vizionarnih gledanja – ona štaviše sama naglašava, da se kod nje ne radi o „imaginacijama“, koje se upravo mogu zadobiti samo kroz preobražaje jednog od *viših* čula – nego protiv mešanja duhovne nauke i vizionarne mistike jedne ili druge podvrste.

Renesansa teozofskih mana unutar Oad (Opštег antropozofskog društva)?

Te kontroverze raspaljene oko Haleove, njenih stigmi i otkrivenja podsećaju na tadašnju borbu za akceptiranje „Zvezde istoka“ unutar Td (Teozofskog društva). Sa jednom znatnom, opasno podešenom razlikom. Glavni sekretar nemačke sekcije Td odbio je integraciju „Zvezde istoka“ u nemačku sekciju Td; sadašnje vođstvo Oad primilo je k znanju samostalno imenovanje Hale-grupe kao „grupe na stvarnom polju unutar Opštег antropozofskog društva“, što se izjednačuje sa priznavanjem pokreta koji je metodološki potpuno inkompatibilan (nespojiv) sa duhovnom naukom Rudolfa Štajnera.

Ako bi obe struje, ne smetajući sebi, mirno išle *jedna pored druge*, sve bi bilo u najboljem redu.

Ali ta struja Hale-pokreta, kojoj svakako pripadaju i brojni članovi Oad, *zahteva* sa svojim novim „Hube-Šlajdenima“ upravo to, *da se pomešaju* sa antropozofskim duhovno-naučnim pokretom. To objektivno gledajući jednostavno nije moguće. U nedostatku sposobnosti razlikovanja ipak tome težiti znači, proizvesti zbrku, katastrofe i nužno nove podele.

To najjasnije pokazuje predistorija kasnijih podela u Td, koje je počivalo na sasvim sličnim mešavinama.

Kao bilo koji čovek, tako imaju prirodno i članovi spiritualnih pokreta pravo i slobodu, da iz prošlih grešaka – *ništa* ne nauče.

Unutar Oad svakako nije mnogo naučeno iz katastrofa tokom razvoja Društva posle Štajnerove smrti.

Otuda to ni u kom slučaju nije slučajnost, da sto godina posle adjarskih apsurdnosti iz 1910. sada *takođe još uplivišu pogrešni razvoji starog Td* u težnje Oad; ono bi imalo jednostavno da neguje i zastupa antropozofski orijentisanu duhovnu nauku i inače ništa drugo, takođe ne u formi „grupe na stvarnom polju“. Ne postoji upravo nijedno „stvarno polje“ između vizionarske mistike i duhovne nauke. Priznavanje neke mističke struje unutar duhovno-naučne bilo bi (iz stavnih razloga) uporedivo sa neprimanjem zvezdanog reda u nemačku sekciju Td. Rudolf Štajner je s pravom odbio takvo mešanje. Ali današnje Antropozofsko društvo upravo – uprkos svim suprotstavljenim „duhovnim“ shvatanjima – *nije* vođeno od strane Rudolfa Štajnera, i kao što to pokazuju *činjenice ovde skicirane*, očito ni u smislu metodoloških principa duhovne nauke.

Nova Hristova objava i eterska aura Severa

To što se Štajnerova prva objava o novom Hristovom delovanju dogodila baš u Švedskoj, povezano je, ako se ne posmatra kao slučajnost, dobro i sa dubljim, etersko-geografskim osobinama severa. Ovde je dao Štajner, takođe 1910. godine, veliki *Ciklus o dušama naroda* (Oslo, ICD 121), a 1913. je otvorio u Oslu ciklus o *Petom jevanđelju* (ICD 148), da bismo naveli samo par markantnih primera.

U skandinavskim zemljama još dugo je naknadno delovala stara vidovitost, s druge strane je takođe bila raširena prijemčivost za buduće dalje delovanje hrišćanskog impulsa, kao što se na primer može potvrditi na liku Baldura iz nordijskih mitologija. Da li je čisto slučajno Švedska bila zemlja, koja je dala jednog Svedenborga, kasnije jednog Strindberga, koji se na kraju svog života probio do priznanja teozofskih osnovnih istina i reinkarnacije? Je li to slučajnost, da je za duhovno-naučni pokret jedna toliko važna ličnost kao Eliza fon Moltke sa svojom grandioznom, razumski nošenom otvorenošću za realnost sveta duha i umrlih potekla iz Švedske i da je svoga supruga, koji je tako značajan za svetsku istoriju Evrope, takođe upoznala u Švedskoj? Ili da Barbro Karlen u svojoj knjizi *Neko vreme u carstvu cveća*⁸, koju je napisala u svojoj dvanaestoj godini, daje poetske opise koji mogu biti shvaćeni samo iz susreta sa eterskim Hristom pre rođenja? I gde su izdati celokupni izveštaji o susretima sa Hristom u 20. stoleću? U Švedskoj 70-tih godina.⁹

Izgleda da ovde na severu, iako danas prožeta drugim elementima, vlada eterska aura, koja u naročitoj meri unapređuje spiritualnu otvorenost i koja je takođe posebno povoljna za doživljavanje nove Hristos-duhovnosti. Tako da ni vreme ni mesto, gde se dogodila Štajnerova prva objava Hrista, nisu bili proizvoljni.

Razvoji

Hristov impuls je najdublji *razvojni impuls* u čovekovom postajanju.

12. januara 1910. Štajner je ukazao na obnovljenu delatnost Hrista koji ponovo dolazi u eterskom, a to znači, na jedno pojačavanje hrišćanskog razvojnog impulsa.

Da li mi nalazimo svedočenja delotvornosti ovog obnovljenog Hristovog delanja? Ili barem male naznake? Da li je bilo razvoja, koji su protekli u njegovom smislu? Možda u razvoju samog Td, čiji je pogrešan spiritualni razvoj svakako dao povoda objavi Hrista u Štokholmu? Ovde zaista treba ukazati na nešto vredno pomena. Krišnamurti, nedužno žrtveno jagnje teozofsko-materijalističkih iluzija o Hristu, oslobođao se u vremenu posle Štajnerove smrti – i posle smrti njemu veoma bliskog brata Nitye u novembru 1925 – sve više i više od kočenja pseudo-spiritualnih indoktrinacija preko svojih učitelja i pristalica. 1928. godine je odbacio za njega smisljenu ulogu „svetskog učitelja“, raspustio „Zvezdani red“ na iznenadenje svojih poštovalaca, oprostio se od dobara i novca i pojasnio, da se istina ne može organizovati. Time je pripravio kraj bauku koji je sa njim izgrađen. Niko nije mogao da na ovom Redu dalje gradi iluzorne nade. Nikada više on nije govorio o Majstorima, Lordu Maitreji i drugim elementima s kojima su oko njega

istkane pogrešne imaginacije. On se usmerio upravo na zdrav ljudski razum i pokušao je posle svog sopstvenog oslobođanja i *druge* da oslobodi od duhovnih i drugih autoriteta.

Ani Besant je udarac, koji joj je nanelo gašenje „Hristovog reda“, nosila u dubokoj žalosti, ali sa prisebnošću duha, da štaviše sa izvesnim dostojanstvom. Ona je zaokružila svoj život u Indiji i tamo je umrla – 1933. godine, u toj godini, u kojoj bi prema štokholmskom govoru stupio na snagu eterski događaj, i doduše kako za žive tako i za mrtve, kako je Štajner naglašavao uvek iznova. Početak posmrtnog gledanja unatrag kod Ani Besant pao je dakle u vreme početka novog Hristovog delovanja.

A sâm Krišnamurti? U jednom intervjuu 30-tih godina gotovo usput je dao izjavu vrednu pažnje. Govorio je o „onom, mnogo većem od svih nas, koji je prošao kroz Golgotu!“¹⁰

I ljudi, koji su najpre imali najveće zablude o istinskom Hristovom impulsu i o stvarnom obliku njegovog povratka, takođe su mogli u svom sopstvenom zemaljskom ili posmrtnom spiritualnom razvoju dalje da odu upravo kroz ovaj impuls.

Iako su pogrešni spiritualni razvoji u Td nužno doprineli nastanku Antropozofskog društva – kasnije Td ima neke prednosti u odnosu na Antropozofsko društvo: Njegovi članovi su 1928. god. konfrontirani sa konačnim krajem njegovih najrdavijih hristoloških iluzija o povratku, na jedan način, da od tada niko više unutar Td ne očekuje neki fizički povratak Hrista.

Odgovarajuće buđenje unutar Oad do danas još nije nastupilo. Sedam godina posle raspuštanja zvezdanog reda sledilo je dornaško isključenje najznačajnijih učenika Rudolfa Štajnera i velikog broja pristalica i saradnika. Još nijednom nije učinjen napor, da se *ukupno prebroje* ljudi koji su bili pogodjeni ovim isključenjima, a unutar današnjeg Oad posmatra se mnogo više *povratak ranijih učenika* ili čak takvih isključenih kao nešto što se upravo podrazumeva. Konsekvence saobrazne stvarnosti do danas još nisu izvučene iz katastrofe 1935. godine. Još uvek nedostaju odgovarajući razvoji oslobođeni od iluzija.

Kroz zabludu do istine

Na celokupno prikazane pogrešne razvoje i zablude u ovom razmatranju, kakve su se pojavile u istoriji teozofsko-antropozofskog društva i pokreta, odnosno koje do danas i dalje žive, treba zaključno da bude bačena *pozitivna* svetlost. Svetlost koja bi mogla da se oseti kao u harmoniji sa novim živim Hristovim delovanjem.

Svetlost koja može da nam pokaže, da bi *spoznate* zablude mogle da imaju pozitivne plodove, štaviše da svi stvarno održivi istiniti plodovi niču iz tla spoznatih zabluda.

U jednom predavanju od 6. decembra 1918. Rudolf Štajner je otkrio važan zakon u ljudskoj težnji ka istini: „Vidite, onaj ko stvarno može da misli, taj zna nešto što nikako nije nevažno: O svemu onome o čemu on tačno misli, on je nekada pogrešno mislio. *U stvari, samo se ono tačno zna, o čemu je načinjeno iskustvo, šta prouzrokuje u duši to, ako se o tome pogrešno mislilo.*

Ali“, dodaje on na to, „u takva unutrašnja razvojna stanja ljudi se nerado upuštaju.“¹¹

Nadajmo se, da će se znatno povećati broj onih, koji hrabro hoće da se upuste u takva razvojna stanja.

Thomas Meyer

„Evropljanin“, br. 2/3 / decembar/januar 2009/2010

S nemačkog preveo Siniša Nikolić

¹ *Jevangelje po Jovanu*, deset predavanja, održanih u Štokholmu u januaru 1910, zapis Marije Štajner, Minhen 2005.

² Kristof Lindenberg, *Rudolf Štajner-hronika*, Štuttgart 1988.

³ Ovde se ukazuje na pisanje crkvi u Sardu, koja po Štajneru predstavlja *naše vreme* i po smislu je slično poznatim Hristovim rečima.

⁴ Elizabeta Vrede / Tomas Majer, *Pitanje bodisatvi*, Bazel 1989.

⁵ Ovaj uvod kao i završne reči Rudolfa Štajnera do sada nisu objavljeni u Izdanju Celokupnih Dela (ICD).

⁶ Lidbiter je na primer počeo u aprilu 1910. uz blagoslov Ani Besant da u časopisu *The Theosophist* objavljuje svoja istraživanja o 30 (!) prethodnih inkarnacija „Alcyonesa“ (= Krišnamurti), naravno u nastavcima. Prva inkarnacija Alcyonesa bila je 20.000 godina pre Hrista.

⁷ Tri primera za najvažnija pitanja koja je obradila Judita fon Hale: **Prvo:** Po njoj Hrist je posle tajne večere svojom rukom zaklao žrtveno jagnje, što znači zaklao ga ritualno po jevrejskom običaju (što je u Jerusalimu smelo da se izvrši samo u hramu). Tome nasuprot nalaze se izvodi Rudolfa Majera (*Ponovno zadobijanje Jevangelja po Jovanu*), Štuttgart 1966, koji u zasnovanom odbijanju (ovakve teorije) uz Emila Boka pokazuje, da i zašto kod Tajne večere nije bilo nikakvog žrtvenog jagnjeta.

Drugo: Hrist nije probudio Lazara iz posvetnog-spavanja, u smislu posvećenja (kao što je to prikazano kod Štajnera već u delu *Hrišćanstvo kao mistička činjenica*). On je stvarno umro, i mogao je tobože samo putem „žrtve eterskog tela“ Jovana Zevedejeva da ponovo dođe do života i životno sposobnog tela. **Treće:** Priča o tri crna maga, koji su u Palestini iskovali tri klina (čavao, ekser, *prim. prev.*) upotrebljenih pri zakivanju (Hrista Isusa) na krst, koji su hteli da spreče Hristovu smrt i vaskrsenje i štaviše da rascepe Trojstvo: „Trebalo je da Otac izgubi Sina, a time i ljudski rod“. Judita fon Hale doduše uvek iznova naglašava, da njene stigme, u čiju autentičnost se ovde nikako ne sumnja, ne bi trebalo posmatrati kao dokaz ili garanciju njenih iskaza. Ali, koliko se ona sama i mnogi njeni sledbenici drže toga, jeste neko drugo pitanje. Ko to ne čini, moraće kritički prikaz kao što je ovaj naravno da odbije od samog početka.

⁸ Barbro Karlen, *Neko vreme u carstvu cveća*, Bazel 2. izd. 1992.

⁹ Pogledaj, *Oni su doživeli Hrista*, Izveštaji o ispitivanju religijsko-sociološkog instituta Štokholma od strane G. Hilerdalja i B. Gustafsona, Bazel 2. izd. 1979.

¹⁰ Pogledaj, Rom Landau, *God is my Adventure*, New York 1936.

¹¹ ICD 189, predavanje od 6. decembra 1918.